

helsinki.ko@oikeus.fi

Kantaja:

Mika Vauhkala

Puolesta OTM Aki Nummelin

Puh. 0400432428, sähköposti: aki.nummelin@gmail.com

LAUSUMA

Asia:

L 706/2022/1504

Todistelun kontradiktorisuudesta ja teemakohtaisesta järjestämisestä

Kantajalla on kontradiktorensen periaatteen mukaan oikeus esittää riittävät todisteet kantansa puolelta ja toisaalta vastaajalla on oikeus kyseenalaistaa kantajan esittämä todistelu. Sama pätee myös toisinpäin.

Ymmärrämme tuomioistuimen osoittaman huolen istunnon aikataulutuksesta, mutta tämä huoli ei voi johtaa siihen, että oikeudenkäynnin osapuolten oikeuksia loukattaisiin, eikä tuomioistuimella olisi riittäviä edellytyksiä saavuttaa asiassa aineellisesti oikea lopputulos.

Tämän ristiriidan ratkaisemiseksi esitämme, että kirjalliset todisteet käydään läpi teemoittain ja pledeeraus suoritettaisiin kunkin teeman lopuksi. Esittämämme teemat ovat:

- 1) Korona-mRNA-rokotteiden merkitys koronavirustartunnan levittämisen sekä rokotetun terveyden näkökulmasta
 - a. Kantajan kirjalliset todisteet K2-K5, K7-K8, K13-K26, K31-K32, K34
 - b. Asiantuntijalausunto: Aseem Malhotra
- 2) Koronatestaamisen merkitys koronaviruksen leviämisen ehkäisemisessä
 - a. Kantajan kirjalliset todisteet K27, K33
 - b. Asiantuntijalausunto: Astrid Stückelberger
- 3) Koronapassi yhdenvertaisuuden näkökulmasta
 - a. Kantajan kirjalliset todisteet: K6, K28
- 4) Fazer Ravintolat Oy:n suorittama Vauhkalan syrjintä
 - a. Kantajan kirjalliset todisteet K1, K9-K12

- 5) Vauhkala on pyrkinyt sopimaan kiistan valtion kanssa ennen haasteen lähettämistä kärjäoikeuteen
- a. Kantajan kirjalliset todisteet K29-K30

Valtion kirjallisista todisteista

Valtio esittää kirjallisina todisteinaan V1 ja V6 lainvalmisteluaineistoa, eli hallituksen esityksen 131/2021 vp ja perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 35/2021 vp. Käsityksemme mukaan ne eivät voi kuitenkaan olla kirjallisia todisteita joita käydään läpi pääkäsittelyn todisteluvaiheessa, koska ne ovat lainvalmisteluasiakirjoja ja osa lainsäädäntöä, jotka tuomioistuimen tulee tuntea viran puolesta.

Asiantuntija Janne Salmisen suullisesta kuulemisesta

Kiinnitämme kärjäoikeuden huomiota siihen, että se on hyväksynyt valtiolle kirjallisen oikeudellisen asiantuntijalausunnon antaman Janne Salmisen kuultavaksi myös suullisesti pääkäsittelyyn.

Suomen valtio on asiamiehensä välityksellä todennut 31.8.2022 kärjäoikeudelle antamassaan vastauksessa seuraavaa:

117. Suomalaiseen oikeudenkäyntiin ei kuulu oikeudellisten asiantuntijoiden (suullinen) kuuleminen. Keskeinen periaate on, että tuomioistuin tuntee lain (jura novit curia). Asianosaiset (tyypillisesti asiamiesten/avustajiensa suulla) voivat luonnollisesti esittää oikeudellisen argumentaationsa kirjelmässään ja etenkin loppulausunnossa, ja he voivat halutessaan viitata oikeuslähteisiin ja oikeudellisiin asiantuntijalausuntoihin sekä esittää tällaisia tuomioistuimelle.

Yhdymme valtion 31.8.2022 vastauksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että oikeudellisia asiantuntijoita ei lähtökohtaisesti tulisi suomalaisessa oikeudenkäynnissä kuulla suullisesti asiantuntijoina. Tästä johtuen hämmästelemmekin, että miksi valtio on täysin ristiriidassa aiemman lausuntonsa kanssa kuitenkin kutsunut Salmisen kuultavaksi myös suullisesti, ja että miksi kärjäoikeus on tämän hyväksynyt.

Edellä mainituista syistä olemme sitä mieltä, että kärjäoikeuden tulisi evätä Salmisen suullinen kuuleminen oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 8 §:n nojalla, sillä se voidaan korvata olennaisesti vähemmällä kustannuksella tai vaivalla saatavissa olevalla ja olennaisesti luotettavammalla todisteella (Salmisen kirjallinen asiantuntijalausunto), ja koska hänen suullinen kuulemisensa on muutenkin tarpeetonta vallitsevan suomalaisen oikeuskulttuurin näkökulmasta.

Kärjäoikeuden olisi tullut ottaa edellä mainittu Salmisen suullisen kuulemisen tarpeettomuus huomioon jo viran puolesta, erityisesti koska se eväsi kantajan tärkeimpien todistajien, Sanna Marinin ja Satu Koskelan, kuulemiset. Jo pelkästään asianosaisten yhdenvertaisuus lain edessä ja kontradiktorinen periaate edellyttää, että kärjäoikeus oma-aloitteisesti huomioisi näin perustavanlaatuiset prosessinjohtoon kuuluvat kysymykset asianmukaisesti ja asianosaisten oikeuksia kunnioittaen.

Todistaja Sanna Marinin suullisen kuulemisen eväämisestä

Kiinnitämme myös käräjäoikeuden huomiota perusteluihin, joilla se eväsi esittämämme Sanna Marinin ja Satu Koskelan kuulemiset todistajana. Marinin osalta käräjäoikeus perusteli päätöstään seuraavasti:

Käräjäoikeus katsoo, että asiassa on kysymys valtiosääntöoikeudellisista ja prosessuaalisista oikeuskysymyksistä. Yksittäisen poliitikon, vaikkakin kysymyksessä olevan normiston säätämisen aikaan pääministerinä toimineen henkilön käsityksillä tai näkemyksillä ei ole sanotun kaltaisia oikeuskysymyksiä harkittaessa merkitystä.

Emme suoraan sanottuna edes ymmärrä, mitä käräjäoikeus tällä tarkoittaa. Asiassa on eittämättä kyse ainakin valtiosääntöoikeudellisista kysymyksistä; olemme nimenneet Sanna Marinin kuultavaksi todistajana teemalla, että mihin valtioneuvosto on perustanut näkemyksensä koronapassilainsäädännön välttämättömyydestä sekä miten valtioneuvosto on seurannut koronarajoituksiin liittyvän sääntelyn välttämättömyyttä suhteessa perusoikeuksien toteutumiseen.

Olemme myös samaa mieltä käräjäoikeuden kanssa siitä, että pääministerinä toimineen Marinin henkilökohtaisilla käsityksillä tai näkemyksillä ei ole merkitystä asiaan liittyviä oikeuskysymyksiä – koronapassilainsäädännön välttämättömyyttä ja valtioneuvoston seurantavelvollisuuden toteutumista – harkitessa. Sen sijaan merkitystä on konkreettisilla teoilla, joita valtioneuvosto pääministeri Marinin johdolla teki tai oli tekemättä, ja luontevimmin näistä asioista kykenee kertomaan valtioneuvoston johtovastuussa ollut Sanna Marin. Erityisesti koska vastaajat eivät ole esittäneet minkäänlaista näyttöä, jotka valottaisivat näitä oikeuskysymyksiä, Marinin kuulemisen epäämiseksi ei ole minkäänlaisia lakiin pohjautuvia perusteita, ja siten Marinin kuuleminen on kantajan kanteen menestymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Oikeuskirjallisuudessa esitetyn kannanoton mukaan tuomioistuimen on syytä soveltaa OK 17:8:n

rajoittamissäännöstä tietyllä varovaisuudella ja kohdistaa rajoittamisratkaisut selviin tapauksiin. Vastoin asianosaisen tahtoa tuomarin on vaikea mennä rajoittamaan todistajien määrää, koska tuomari ei voi etukäteen tehdä päätelmiä todistajien uskottavuudesta, paitsi jos todistajia on selvästi nimetty liikaa (*Vuorenpää ym.* 2021, Prosessioikeus, Alma Talent 2021 s. 609; kts. myös HE 46/2014 s. 56 ja LaVM 19/2014 s. 8).

OK 17:8:n esitöiden mukaan ennen kuin tuomioistuin ryhtyy pykälän nojalla torjumaan näyttöä, olisi yleensä perusteltua keskustella asianosaisten kanssa todistelun laajuudesta. Ensisijaisesti on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan yhteisymmärrykseen niin, että asianosaiset vapaaehtoisesti luopuisivat tarpeettomasta tai muuten torjuttavasta näytöstä (HE 46/2014 vp s. 57; kts. myös *Rautio ym.*, Todistelu: oikeudenkäymiskaaren 17 luvun kommentaari, Edita lakitieto 2020 s. 85). Käräjäoikeus ei kuitenkaan tässä tapauksessa ole edes yrittänyt keskustella asianosaisten kanssa Marinin kuulemisen tarpeellisuudesta tai

tarpeettomuudesta, vaan se vain yksioikoisesti ja käytännössä perustelematta totesi, ettei hänen kuulemisellaan olisi asian kannalta merkitystä. Kysymys saattaa olla jopa Euroopan ihmisoikeussopimuksen loukkauksesta silloin, jos päätöstä todistelun rajoittamisesta ei perustella asianmukaisesti (esim. *Suominen v. Suomi* 1.7.2003; kts. myös *Rautio ym.* 2020 s. 85).

Käräjäoikeus on siis mitä ilmeisimmin tulkinnut olennaisen virheellisesti todistusteamamme Marinin kuulemiseen liittyen, ja kehoitamme käräjäoikeutta korjaamaan 27.2.2024 antamaansa päätöstä oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 10 §:n ja 14.3 §:n nojalla päätöksessä ilmenevien selvien virheiden vuoksi.

Todistaja Satu Koskelan suullisen kuulemisen eväämisestä

Koskelan kuulemisen epäämisen osalta käräjäoikeus perusteli päätöstään seuraavasti:

Niinkään kyseisen säännöksen valmisteluun osallistuneen virkamiehen käsityksillä tai näkemyksillä ei ole käräjäoikeuden mukaan sanotun kaltaisia oikeuskysymyksiä harkittaessa merkitystä. Kyseinen näyttö on käräjäoikeuden mukaan myös esitetty lainsäädäntöhankkeessa aina hallituksen esityksessä ja sen valmisteluasiakirjoissa kirjallisessa muodossa, joten näyttö on mainitun säännöksen 3-4 pykälässä säädetyin tavoin korvattava asiakirjatodisteilla.

Koskelan osalta todistusteamamme oli, että millaiseen lääketieteelliseen tutkimukseen tai oikeudelliseen arviointiin STM:n aluehallintovirastoihin kohdistama ohjaus on perustunut. Olemme käräjäoikeuden kanssa samaa mieltä siitä, että kuten Marinin, myöskään Koskelan henkilökohtaisilla käsityksillä tai näkemyksillä ei ole merkitystä asiaan liittyviä oikeuskysymyksiä harkitessa. Ennako-oletuksena on, että asiassa, josta olisimme Koskelaa halunneet kuulla, ei ole olemassa kirjallista materiaalia. Siten Koskelan kuulemista ei voida korvata olennaisesti vähemmällä kustannuksella tai vaivalla saatavissa olevalla ja olennaisesti luotettavammalla todisteella. Joka tapauksessa asiaan pätee edellä mainittu oikeuskirjallisuudessa esitetty kannanotto siitä, että tuomioistuimen on syytä soveltaa OK 17:8:n rajoittamissäännöstä tietyllä varovaisuudella ja kohdistaa rajoittamiskäytännöt selviin tapauksiin.

Edellä mainituin perustein esitämme, että käräjäoikeus korjaa päätöstään evätä Sanna Marinin ja Satu Koskelan kuuleminen oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 10 §:n ja 14.3 §:n nojalla päätöksessä ilmenevien selvien virheiden vuoksi.